

สถานการณ์การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แก่ลูกจ้างใน สถานประกอบการเขตภาคเหนือตอนล่าง

Breastfeeding Support Situation Among Employee in Workplaces in Lower Northern Area

ประทุมมา ฤทธิโพธิ์ พรหมทิภา บัวคล้าย ศิริกนก กลั่นขจร
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก
ปริญญาพร จันทร์ศรี
โรงเรียนบ้านคลองน้ำไหลใต้ จ.กำแพงเพชร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาสถานการณ์การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ในสตรีวัยทำงานในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประเทศไทย โดยประเมินการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ของสถานประกอบการระดับผู้บริหารจำนวน 100 ราย โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยกำหนดให้มีผู้บริหาร ทุกลักษณะของสถานประกอบการ ส่งการประเมิน ออนไลน์ทางอิเล็กทรอนิกส์เมล์ เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ และการจัดแหล่งสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการส่วนที่สอง แบบสอบถามการสนับสนุนของนายจ้างสำหรับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นมาตราประเมินค่า พัฒนาโดย Rojjanasirat (2008) โดยใช้เทคนิคการแปลเครื่องมือวิจัยแบบแปลย้อนกลับ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ราย เท่ากับ 0.88 และทดสอบ เครื่องมือวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย ค่าความเชื่อมั่น 0.82 หลังจากนั้นพัฒนาเป็นแบบประเมินออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Google Form ส่งให้ผู้รับผิชอบที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการลูกจ้างผู้บริหารองค์กรที่มีสมาชิกหรือลูกจ้างที่อยู่ในสถานะแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทั้งในสถานประกอบการของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และโรงงานอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า การสนับสนุน

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แก่ลูกจ้างมีผลอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 4.47-5.06 นอกจากนี้การจัดการเกี่ยวกับการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ควรดำเนินการ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สถานประกอบการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสนับสนุนอุปกรณ์และจัดพื้นที่สำหรับลูกจ้างที่มีความต้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในขณะที่ต้องมาทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จดังกล่าว

คำสำคัญ : การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การสนับสนุน ลูกจ้าง สถานประกอบการ

Abstract

The purpose of this descriptive research was to study breastfeeding support and factor among women employee in lower northern area in Thailand. The 100 informants were selected by stratified random sampling and they were evaluated breastfeeding supports in workplaces via E-mail. The research instruments included the characteristics and breastfeeding support in workplace and the EMPLOYERS' SUPPORT FOR BREASTFEEDING

QUESTIONNAIRE (ESBQ) was rating scale questionnaire created by Rojjanasrirat (2013) and it was translated research instrument process. ESBQ was validated by 5 experts (0.88) and the acceptable reliability (0.82) was tested by 30 samples. This research instrument was developed in Google form; then, this questionnaire sent to responsible people of breastfeeding support in workplaces directly. The results of this study presented that all aspect of breastfeeding support in this part was average levels ($\bar{X} = 4.47-5.06$). According to this information, the workplaces did not provide breastfeeding support to employee exclusively. Therefore, they would like to meet successful organizations of breastfeeding support; the responsible people should follow the breastfeeding in workplace policy rigorously.

Keywords : breastfeeding, support, employee, workplace

บทนำ

นมแม่เป็นอาหารที่สำคัญที่สุดสำหรับเด็กทารก ซึ่งควรได้รับนมแม่อย่างเดียวเป็นเวลา 6 เดือนเต็มภายหลังคลอด หลังจากนั้นจึงสามารถให้อาหารอื่นเสริมตามวัยได้ ทั้งนี้เนื่องจากนมแม่มีประโยชน์นานัปการ เป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับทารก มีความจำเป็นต่อการเจริญเติบโต การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของร่างกายทารก ช่วยลดภาวะภูมิแพ้ และลดอัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ได้สูงถึงร้อยละ 13 (World Health Organization [WHO], 2012) ด้วยเหตุผลเบื้องต้นกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ชัดเจนโดยจัดให้มีการดำเนินงานโครงการโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่ลูกในแผนยุทธศาสตร์สุขภาพกระทรวงสาธารณสุขด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค วาง

นโยบายที่ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือนและให้นมแม่ควบคู่กับอาหารที่เหมาะสมจนถึง 2 ปี กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 (กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

สำหรับสถานการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในประเทศไทย จากรายงานการสำรวจสถานะสุขภาพเด็กไทย (Multiple Indicator Cluster Surveys: MICS) ในปี 2555 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติด้วยการสนับสนุนขององค์การกองทุนเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund: UNICEF) พบว่า ปี 2555 อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในช่วงอายุ 0-1, 3 และ 6 เดือนอยู่ที่ร้อยละ 30, 15 และ 12.3 ตามลำดับ เปรียบเทียบกับปี 2549 ในช่วงอายุเดียวกันอยู่ที่ร้อยละ 11.6, 7.6 และ 5.4 ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในทารกอายุน้อยกว่า 6 เดือนของกรมอนามัย (มูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย, 2557)

จากสถานการณ์ปัจจุบัน สตรีออกทำงานนอกบ้านเพิ่มขึ้นเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระครอบครัว ครอบคลุมกลุ่มวัยเจริญพันธุ์ อายุ 15-44 ปี ที่เป็นกลุ่มแรงงานสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลรูปแบบการดูแลบุตรหลังคลอดของกลุ่มวัยเจริญพันธุ์ต้องเปลี่ยนแปลง เนื่องจากสตรีเหล่านั้นภายหลังคลอดบุตรต้องกลับมาประกอบอาชีพเพื่อจุนเจือครอบครัว ประกอบกับข้อจำกัดของจำนวนวันลาหลังคลอดของบางอาชีพ โดยสตรีที่ทำงานในสถานประกอบการหรือทำงานในบริษัทเอกชนจะได้รับสิทธิในการลาคลอดไม่เทียบเท่าแม่หลังคลอดที่รับราชการ ยกตัวอย่างแม่ที่ทำงานในบริษัทเอกชนสามารถลาคลอดได้ 90 วัน โดยได้รับสิทธิ์ค่าทำคลอดบุตรแบบเหมาจ่าย 13,000 บาท ต่อการคลอดหนึ่งครั้ง สำหรับเงินช่วยเหลือการหยุดงานเพื่อคลอดบุตรทางประกันสังคมจะมอบเงินชดเชยเพียงร้อยละ 50 ของเงินเดือนเป็นระยะเวลา 90 วัน

ด้วยเหตุผลเบื้องต้นสตรีหลังคลอดบุตรที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการจะรีบกลับมาทำงาน ส่งผลให้สตรีวัยทำงานไม่สามารถดำเนินการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้สำเร็จตามนโยบายของประเทศที่ระบุไว้เนื่องจาก

ปัญหาด้านร่างกาย เช่น เหนื่อยล้า นมคัดตึง เป็นต้น รวมทั้งการทำงานหนักมากกว่าบทบาทบุรุษ ทั้งบทบาทแรงงานในสถานประกอบการและการต้องกลับมาดำรงบทบาทผู้ดูแลความเรียบร้อยในครอบครัว รวมทั้งการพراจากกันระหว่างบุตรและแม่จากการที่ต้องทำงานต่างถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ช่วงเวลาการทำงานไม่เอื้อต่อการปั๊มนมหรือนมไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมในการปั๊มหรือจัดเก็บน้ำนม เป็นต้น ทำให้สตรีหลังคลอดดังกล่าวหยุดการเลี้ยงลูกด้วยนมก่อนเป้าหมายที่ต้องการสอดคล้องกับการศึกษาของ สุสณห์ ยิ้มแย้ม และคณะ (2545) พบว่าแม่ที่ทำงานในจังหวัดเชียงใหม่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่นาน 4 เดือน มีเพียงร้อยละ 17.2 และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ร่วมกับนมผสมร้อยละ 43.1

จากเหตุผลที่กล่าวมาเบื้องต้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรทารกในสถานที่ทำงานต่างๆ เช่น สถานประกอบการของรัฐ สถานประกอบการของรัฐวิสาหกิจ และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น โดยการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาข้อมูลสถานการณ์การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ผ่านเครือข่ายออนไลน์ทางอิเล็กทรอนิกส์และวิเคราะห์สถานการณ์ในภาพรวมเกี่ยวกับการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ ประกอบด้วยนโยบายของสถานประกอบการ การดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนต่างๆ และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสมาชิกในปัจจุบันที่สถานประกอบการปฏิบัติในปัจจุบัน ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำมาประกอบการพัฒนาเครือข่ายการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แก่สตรีในสถานประกอบการในเขตภาคเหนือตอนล่าง รวมทั้งการจัดแนวทางการสนับสนุนที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสถานการณ์การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แก่ลูกจ้างในสถานประกอบการเขตภาคเหนือตอนล่าง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาสถานการณ์และความต้องการการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสตรีวัยทำงานในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประเทศไทย

ประชากร

ผู้บริหารสถานประกอบการหรือผู้รับผิดชอบหลักด้านงานบุคคลที่มีสมาชิกหรือลูกจ้างที่อยู่ในสถานะมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่สถานประกอบการของรัฐ สถานประกอบการของรัฐวิสาหกิจ และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น โดยมีบุคคลที่รับผิดชอบในองค์กรหรือสถานประกอบการดังนี้ 0-50, 50-200, 201-500 และมากกว่า 500 คน โดยมีสมาชิกในองค์กรเป็นหญิงวัยเจริญพันธุ์และมีประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เขตภาคเหนือตอนล่าง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกเป็นผู้บริหารของสถานประกอบการหรือผู้บริหารงานบุคคล คัดเลือกวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยกำหนดให้มีผู้บริหารทุกลักษณะของสถานประกอบการจากประชากรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด ผู้วิจัยเปิดตาราง Power Analysis (Cohen, 1988 อ้างในชนากานต์ บุญชู และคณะ, 2554) เพื่อคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับนัยสำคัญ ($\alpha = .05$) ค่าอำนาจการวิเคราะห์ (Power Analysis = .80) การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการวิจัยของดาริน ด่านเทศ (2559) เรื่องผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวสำหรับหญิงตั้งครรภ์ทำงานนอกบ้านต่อเจตคติและความตั้งใจเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ($d = 0.6$) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 45 คน ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สำหรับการศึกษานี้ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการส่งคำตอบคืนผ่านการประเมินออนไลน์ทางอิเล็กทรอนิกส์เมลล์ระยะเวลา 3 เดือน ได้คำตอบ

จากกลุ่มตัวอย่าง 100 ราย จึงเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของสถานประกอบการ และการจัดแหล่งสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ ส่วนที่สองแบบสอบถามการสนับสนุนของนายจ้างสำหรับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (EMPLOYERS' SUPPORT FOR BREASTFEEDING QUESTIONNAIRE (ESBQ)) สำหรับประเมินความต้องการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ แบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่า (1-7 คะแนน) พัฒนาโดย Rojjanasirir (2008) โดยใช้เทคนิคการแปลเครื่องมือวิจัย แบบแปลย้อนกลับของบริสลิน (Brislin, 1970 อ้างใน เกศศิริ วงษ์คงคำ, 2559)

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัยฉบับแปลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการแปล ซึ่งเป็นไม่ใช่ผู้วิจัย จำนวน 5 ราย คือ แพทย์ 1 ราย พยาบาล 2 ราย และผู้ประกอบการโรงงาน 2 ราย ค่าความตรงเท่ากับ 0.88 การทดสอบเครื่องมือวิจัย โดยไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย ค่าความเชื่อมั่นโดย Conbach's Alpha Coefficient เท่ากับ 0.82 หลังจากนั้นพัฒนาเป็นแบบประเมินออนไลน์โดยใช้โปรแกรม Google Form เพื่อส่งให้ผู้รับผิดชอบที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องสวัสดิการลูกจ้างผู้บริหารองค์กรที่มีสมาชิกหรือลูกจ้างที่อยู่ในสถานะแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่สถานประกอบการของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และโรงงานอุตสาหกรรม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร เห็นชอบและอนุมัติผ่านแบบสอบถามออนไลน์ในการขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. เมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว ผู้วิจัยติดต่อตัวแทนประสานงานกับหน่วยงานที่ได้รับการคัดเลือก เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามออนไลน์

3. ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามออนไลน์และส่งกลับคืนโดยตรงมาที่อีเมลทรอนิกส์เมลล์วิจัยชื่อ wijainommae@gmail.com ภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนดเก็บข้อมูล 3 เดือน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยนเรศวร เลขที่โครงการ COA No207/2014 และ IRB No 259/57 สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ทางอิเล็กทรอนิกส์เมลล์โดยไม่มีการพบปะโดยตรงระหว่างผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัย อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้ส่งโครงการวิจัยฉบับย่อเพื่อประกอบการพิจารณาตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลพร้อมแบบสอบถามออนไลน์ ข้อมูลที่ได้รับจะผ่านการวิเคราะห์ของโปรแกรมโดยตรงในภาพรวมและไม่สามารถเชื่อมโยงโดยตรงถึงผู้ให้ข้อมูลได้หากไม่มีการขออนุญาตพบโดยตรง ข้อมูลจะถูกเก็บเป็นความลับ การรวบรวมข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลจะกระทำอย่างเคารพศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ของผู้ให้ข้อมูลและจะนำมาใช้เฉพาะในการศึกษาเท่านั้นและเสนอในภาพรวม การเข้าร่วมโครงการเป็นไปโดยสมัครใจ ผู้ให้ข้อมูลจะส่งมาตามความสมัครใจสู่อิเล็กทรอนิกส์เมลล์กลางของการวิจัยครั้งนี้และให้ตอบแบบสอบถาม โดยไม่ต้องมีการเซ็นยินยอมเพื่อที่จะได้ไม่ต้องมีการเปิดเผยชื่อของผู้ตอบและไม่มีผลใดๆ กรณีที่ไม่ส่งแบบสอบถามคืนหรือไม่ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดข้อมูลสำหรับติดต่อกรณีผู้ร่วมวิจัยสงสัยต้องการซักถามข้อข้องใจ และมีเวลาติดต่อทบทวนก่อนให้คำตอบด้วยความสมัครใจเนื่องจากให้ระยะเวลาในการส่งแบบสอบถามออนไลน์คืนภายใน 3 เดือน

ผลการวิจัย

ข้อมูลสถานประกอบการ

สำหรับข้อมูลสถานประกอบการที่ส่งคำตอบแบบสอบถามออนไลน์ มีจำนวน 100 สถานประกอบการ แยกเป็นระดับสถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 0-50 คน (52 ราย) สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 51-200 คน (30 ราย) สถานประกอบการที่มีลูกจ้าง 201-500คน (13 ราย) สถานประกอบการที่มีลูกจ้างมากกว่า 500คน (5 ราย) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลจำนวนระดับสถานประกอบการแบ่งตามจำนวนพนักงานในสถานประกอบการ

ระดับสถานประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
0-50คน	52	52
50-200คน	30	30
201-500คน	13	13
มากกว่า 500 คน	5	5

การจัดแหล่งสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ

สำหรับการจัดการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยจัดพื้นที่หรือการสนับสนุนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น พื้นที่ปั๊มนม การสนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆ หรือการเอื้ออำนวยความสะดวกในการปั๊มนมมีเพียงร้อยละ 40 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดแหล่งสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ (N=100)

การจัดแหล่งสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ	จำนวน	ร้อยละ
จัดพื้นที่สนับสนุน	40	40
ไม่ได้จัดพื้นที่สนับสนุน	60	60

การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ

เมื่อสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับนโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการส่วนใหญ่จะทราบแนวทางการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว และผู้บริหารรับรู้ว่ามีสถานประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้ลูกจ้างเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาต่อไปมากกว่าร้อยละ 70 อย่างไรก็ตามความตั้งใจที่จะจัดการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการที่รับผิดชอบมีเพียงร้อยละ 50 และ สำหรับความต้องการการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของผู้บริหารเมื่อระบุลงไปในรายละเอียดของแบบสอบถาม พบว่าทัศนคติของสถานประกอบการต่อการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.47, S.D.=4.13$) ความเชื่อของนายจ้างต่อการแสดงบทบาทแม่ด้วยการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของลูกจ้างอยู่ระดับสูง ($\bar{X} = 5.06, S.D.=1.02$) และความจำเป็นในการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการจัดการปัญหาอุปสรรคอยู่ระดับสูง ($\bar{X} = 5.00, S.D.=2.08$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สถานการณ์การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (N=100)

ประเด็น	Mean	Median	Mode	Max	Min	S.D.
1. ทศนคติของสถานประกอบการต่อการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	4.47	4	4	6	2	4.47
2. ความเชื่อของนายจ้างต่อการแสดงบทบาทแม่ด้วยการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของลูกจ้าง	5.06	4	4	7	1	1.02
3. ความจำเป็นในการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการจัดการปัญหาอุปสรรค	5.00	4	4	7	1	2.08

อภิปรายผล

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง จากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรมใหม่อย่างรวดเร็ว ประกอบกับเศรษฐกิจที่บีบบังคับให้แม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยเหลือภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ลูกมีโอกาสดูแลรับนมแม่ในช่วงระยะเวลาสั้นๆไม่เป็นไปตามเป้าหมาย จากผลการศึกษาพบว่าในทุกประเด็นที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แก่ลูกจ้างอยู่ในระดับปานกลางและสูง ค่าเฉลี่ย 4.47-5.06 แต่พบว่าการดำเนินการจริงเกี่ยวกับการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่น้อยกว่าครึ่งคือมีเพียงร้อยละ 40 เช่น ซึ่งสถานประกอบการทราบนโยบายแต่ไม่ได้ให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าวส่งผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อเนื่องของลูกจ้าง สอดคล้องกับการศึกษาของสุพัตรา สุทธิประภา (2544) ที่ระบุว่าบริษัทในสถานที่ทำงานที่ไม่อำนวยความสะดวกสนใจหาย่นมเร็ว จึงเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป

นอกจากนี้การจัดการเกี่ยวกับการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ควรดำเนินการคือมีเพียงพื้นที่ระบุว่าเป็นนมแม่ แต่ไม่มีการสนับสนุนอุปกรณ์หรือเอื้อประโยชน์ใดๆ แก่ลูกจ้างการดำเนินการต่างๆ เป็นไปในระดับความต้องการส่วนบุคคลของลูกจ้างที่ต้องบริหารจัดการเอง ซึ่งเจตคติและความตั้งใจเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาลูกจ้างที่เป็นสตรี

ที่ทำงานนอกบ้านที่ต้องมีเจตคติและความตั้งใจต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่จะเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จตามเป้าหมายทางการศึกษาของดาร์ริน ด่านเทศ (2559) และอรนุช เชาว์ปรีชา และสุดประนอม สมั่นตเวคิน (2557) ซึ่งพบว่าปัจจัยที่ทำให้แม่สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ยาวนาน คือ ทศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทำให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่นานกว่าแม่ที่ไม่ได้ตั้งใจเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มารดากลุ่มที่ตั้งใจจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จึงทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้นานที่สุด

ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสำเร็จยิ่งขึ้นในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สถานประกอบการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสนับสนุนอุปกรณ์หรือเอื้อประโยชน์แก่ลูกจ้างที่ต้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เมื่อกลับมาทำงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จดังกล่าวซึ่งสนับสนุนโดยการศึกษาของสันหา ยิ้มแย้ม (2555) พบว่าหากสถานประกอบการมีการพัฒนาการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะส่งผลให้ลูกจ้างนั้นคงไว้ซึ่งพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อเนื่องต่อไป

จากสถานการณ์การสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากการศึกษาครั้งนี้ สถานประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนหรือเสริมพลังอำนาจให้ลูกจ้างของตนเองตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อให้แม่มีการรับรู้ว่ามีสมรรถนะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ แม้ว่าตนเองจะต้องกลับมาทำงาน คล้ายคลึงกับการศึกษาของ วิภารัตน์สุวรรณไพบพัฒน (2554) ที่

ศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในสตรีที่ต้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ซึ่งจะต้องทำให้แม่มีความรู้สึกว่าตนเองมีสมรรถนะเพื่อให้ดำเนินการได้สำเร็จ ซึ่งผลลัพธ์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบวกต่อวงการสุขภาพซึ่งในที่นี้คือการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นพื้นฐานในการหล่อหลอมบุคลิกภาพเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่โดยเป็นผลจากการเลี้ยงดูของบิดามารดาและผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิด การช่วยให้เด็กได้มีชีวิตเริ่มต้นที่ดีตั้งแต่อยู่ในครรภ์และการได้รับความอบอุ่นของแม่ผ่านกระบวนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะเป็นการเริ่มต้นที่ดีของการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ส่งผลให้

เด็กเหล่านี้จะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยนเรศวรที่สนับสนุนทุนวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ Prof. Dr.Wilaiporn Rojjanasrirat จาก Graceland University, Independence Campus, Missouri ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เอื้อเฟื้อเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลและผู้ประสานงานทุกท่านที่ส่งผลให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2557).แผนยุทธศาสตร์สุขภาพกระทรวงสาธารณสุขด้านส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค พ.ศ. 2557 (5 Flagship Projects).สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2560, จาก <https://www.anamai.moph.go.th/download/download/แผนยุทธศาสตร์กรมอนามัย2557.pdf>
- เกศศิริ วงษ์คงคำ.(2559). การแปลข้อมูลวิจัยทางการแพทย์.สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2560, จาก http://www.ns.mahidol.ac.th/download/article/article_20160323112431.pdfenglish/th/ns_academic/56/08/research_tool.html
- ชนากานต์ บุญชู, ยุติ เกตุสัมพันธ์, สุทธิพล อุดมพันธุ์รัก, จุฬารัตน์พลเยี่ยม, ปรีชญา พลเทพ และสมาชิก CoPวิจัย. (2554). ขนาดกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเชิงปริมาณ. เอกสารชุมชนนักปฏิบัติ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลศิริราชพยาบาล. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2560, 2017 from <https://www1.si.mahidol.ac.th>
- ดาริน ด่านเทศ. (2559). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยังสำหรับหญิงตั้งครรภ์ทำงานนอกบ้านต่อเจตคติและความตั้งใจเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวย. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลผดุงครรภ์ชั้นสูง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย. (2557). แผนการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. สืบค้นเมื่อ13 เมษายน 2557, จาก<http://www.thaibreastfeeding.org/upload/content/file/plan.docx>
- วิภารัตน์สุวรรณ์ไวกัพพะ.(2554).การเสริมสร้างพลังอำนาจในสตรีที่ต้องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่.สืบค้นเมื่อ13 เมษายน 2557, จาก journal.knc.ac.th/pdf/17_2_2554_5.pdf
- สุพัตรา สุทธิประภา. (2544). การสนับสนุนของที่ทำงานในการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาในมารดาที่ทำงานนอกบ้าน. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลสตรี, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุสัณหา ยิ้มแย้ม. (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางด้านสังคมเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และนโยบายที่มีต่อการปฏิบัติการให้นมแม่แก่บุตรในแม่ที่ทำงานในเขตจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์.
- สุสัณหา ยิ้มแย้ม. (2555). การพัฒนาการสนับสนุนการเลี้ยงบุตรด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ.วารสารสภาการพยาบาล, 27(2), 122-123.
- อรนุชเขาว์ปรีชา,และสุดประนอมสมันตเวทิน.(2557).ผลของโปรแกรมการสอนและการติดตามทางโทรศัพท์ต่อพฤติกรรมการเลี้ยงทารกด้วยนมแม่และระยะเวลาการเลี้ยงทารกด้วยนมแม่อย่างเดียวย.วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, 15(28), 37-50.
- Rojjanasirrat, W. (2008).Employers' Support of Breastfeeding Working Mothers: Psychometric Assessment. Funded by Office of Grant and Research, University of Kansas School of Nursing; Kansas, USA.
- World Health Organization.(2012). Adolescent Health. Retrieved 30 June, 2015, from http://www.who.int/topics/adolescent_health/en/